

Anmälan till Statskontoret om avtal med anknutna enheter som undantagsvis förlängs med stöd av övergångsbestämmelserna i upphandlingslagen

Ägarstyrningssektionen 22.09.2026

ÖVPH/5527/00.02.03/2026

Beredare Jakobsson-Pada Linda
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 040 649 2883, fornamn.efternamn@ovph.fi

Riksdagen har godkänt ändringar i upphandlingslagen som trädde i kraft den 18 juni 2026. Ändringarna innebär bland annat att det införs ett nytt krav på minst 10 procents direkt ägande i aktiebolagsformade anknutna enheter för att en upphandlande enhet även i fortsättningen ska kunna köpa tjänster från bolaget utan konkurrensutsättning. Regleringen tillämpas stegvis och huvudregeln är att kraven ska vara uppfyllda senast den 1 juli 2027.

Om en upphandlande enhet äger mindre än 10 procent av ett sådant bolag kan enheten efter övergångstiden inte längre göra direkta inköp från bolaget med stöd av reglerna om anknutna enheter. Befintliga avtal med dessa anknutna enheter måste då i regel sägas upp så att de upphör senast den 30 juni 2027.

Lagstiftningen innehåller emellertid en undantagsmöjlighet. Om en uppsägning av ett befintligt avtal skulle medföra oskäliga konsekvenser eller betydande ekonomiska risker kan avtalet av tvingande skäl som hänför sig till allmänintresset fortsätta att gälla till högst den 30 juni 2030.

Tidtabell

Datum	Händelse
18.6.2026	Ändringen av upphandlingslagen trädde i kraft.
1.9.2026	Ägarstyrningssektionen behandlade ändringarna i upphandlingslagen och deras konsekvenser.
30.9.2026	Sista dag för anmälningar till Statskontoret.
1.7.2027	Det nya ägarkravet på 10 procent börjar tillämpas.
30.6.2030	Sista dag för den förlängda övergångstiden för de anmälda avtalen.

I enlighet med styrelsens godkända anvisning "Beslutsbefogenheter i anskaffningar" godkänns huvudavtal med anknutna enheter av förvaltningsdirektören och välfärdsområdesdirektören och olika serviceavtal av berörd chef/ ansvarsperson enligt upphandlingsdirektivets värdestege. För en bedömning av helheten är det dock viktigt att man godkänner avtalstabellen för samtliga de bolag som berörs av anmälningsförfarandet till Statskontoret, eftersom detta är ett avgörande av engångskaraktär.

Till ägarstyrningssektionens uppgifter hör att organisera avtalshanteringen gällande dotter- och intressesammanslutningar och se till att de avtal som ingåtts med sammanslutningar i tillräcklig utsträckning styr serviceproduktionen samt att godkänna förändringar av övriga avtal som berör förhållandet mellan välfärdsområdet samt dotter- eller intressebolag. Därför är ägarstyrningssektionen det organ som behandlar anmälningarna till Statskontoret om förlängning av avtal med anknutna enheter.

Ägarstyrningssektionen behandlade vid sitt sammanträde 1.9.2026 § 48 reformen av upphandlingslagen och dess konsekvenser för välfärdsområdets upphandlingar från anknutna enheter. Vid sammanträdet behandlades det centrala innehållet i lagändringen, övergångsbestämmelserna samt konsekvenserna av det nya minimikravet på 10 procents ägande i de anknutna enheter med vilka välfärdsområdet har gällande avtal. I den fortsatta beredningen har en kartläggning gjorts över de avtal för vilka det är ändamålsenligt att utnyttja den förlängda övergångstid som upphandlingslagen möjliggör och göra en anmälan om detta till Statskontoret. Anmälan görs för varje avtal som avses fortsätta gälla även efter den 30 juni 2027 med stöd av undantagsbestämmelsen.

Statskontoret har tagit fram en särskild blankett för anmälningarna. Blanketterna lämnas in elektroniskt och de anmälda uppgifterna kommer att publiceras i tjänsten granskaforvaltningen.fi. Statskontoret granskar inte innehållet i motiveringarna eller fattar något beslut om huruvida förutsättningarna för undantaget är uppfyllda, utan publicerar de uppgifter som de upphandlande enheterna lämnar. Tillsynen över upphandlingslagstiftningen hör även fortsättningsvis till Konkurrens- och konsumentverket.

I anmälan ska bland annat anges:

- den upphandlande enheten,
- den anknutna enheten,
- avtalsuppgifter och avtalsvärde,
- avtalsperiod,
- motivering till varför avtalet inte kan avslutas inom den normala övergångstiden, samt
- en beskrivning av de oskäligen konsekvenser eller betydande ekonomiska risker som en uppsägning skulle medföra.

Från förvaltningens sida har ett förslag till lista på sådana avtal som välfärdsområdet ingått med anknutna enheter och som bör anmälas till Statskontoret gjorts upp. I genomgången har avtalen bedömts och de avtal för vilka en anmälan är nödvändig identifierats med beaktande av servicekontinuiteten, tryggheten av verksamheten, undvikandet av betydande ekonomiska risker eller av tvingande skäl som hänför sig till allmänintresset. De avtal som bör anmälas samt de avtalsspecifika motiveringarna har sammanställts i den Excel-tabell som bifogas ärendet.

Förvaltningsdirektör Jakobsson-Pada Linda

föreslår att ägarstyrningssektionen beslutar att godkänna den bifogade förteckningen över avtal med anknutna enheter som ska anmälas till Statskontoret samt befullmäktigat förvaltningsdirektören att senast den 30.9.2026 göra de anmälningar till Statskontoret som förutsätts enligt övergångsbestämmelserna i upphandlingslagen. Ägarstyrningssektionen befullmäktigat även att tekniska korrigeringar och kompletteringar görs i bilagan.

Beslut:

Bilagor

Bilaga 1 Förteckningar över anknutna enheter som ska rapporteras till Statskontoret

Distribution